

การเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม (หน่วยงาน สล.ศปคร.)

การจัดทำและปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure: SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้น เพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

เมื่อวันอังคารที่ 22 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 10.00 – 12.00 น. ผ่านระบบ Zoom Conference การประชุมหารือการจัดทำร่างแนวทางการปฏิบัติการคัดกรองและคัดแยกด้านแรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ด้านแรงงานในวันอังคารที่ 22 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 10.00 – 12.00 น. ผ่านระบบ Zoom Conference และปลัดกระทรวงแรงงานได้มอบหมายกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน และสำนักงานเลขาธิการศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (สล.ศปคร.) เข้าร่วมประชุมฯ จากรายงานการประเมินการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์กลางปี ประจำปี พ.ศ. 2565 (2020 Trafficking in Person Interim Assessment) ซึ่งได้กล่าวถึงการดำเนินงานของประเทศไทย ในข้อท้าทายที่รัฐบาลยังไม่ได้ดำเนินการในเรื่อง การจัดทำแนวปฏิบัติ (Standard Operation Procedure: SOP) สำหรับเจ้าหน้าที่ ในการดำเนินการตามมาตรา 6/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้มอบหมายให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำร่างแนวปฏิบัติการคัดแยกคัดกรองผู้เสียหาย SOP เพื่อนำ SOP แต่ละหน่วยมาเชื่อมโยงให้เป็นแนวปฏิบัติในภาพรวมต่อไป ซึ่งที่ประชุมขอให้กระทรวงแรงงานจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงาน (SOP) ในภาพรวมของกระทรวงแรงงาน โดยเน้นกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และขอให้สำนักงานเลขาธิการศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงานเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการดำเนินการ ร่วมกับกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน และเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมให้ความคิดเห็น โดยขอให้ดำเนินการจัดทำในรูปแบบ Working group ให้เสร็จภายในวันที่ 7 มีนาคม 2565 และเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมคณะอนุกรรมการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงานและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานเป็นประธานและนำมติที่ได้รับความเห็นชอบ เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) ในวันพุธที่ 23 มีนาคม 2565 ต่อไป จากข้อสั่งการตามการประชุมสำนักงานเลขาธิการศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ได้จัดทำโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operation Procedure : SOP) การคัดแยกผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน กระทรวงแรงงาน โดย สล.ศปคร. ได้ดำเนินการจัดทำ SOP หรือ มาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้น โดยมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน ร่วมจัดทำและให้ความเห็นตั้งแต่เริ่มต้นการจัดทำ โดยในช่วงแรกมีหน่วยงานที่ร่วมจัดทำดังนี้ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน สำนักงานเลขาธิการศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน มูลนิธิไอเจเอ็ม (International Justice Mission: IJM) และ สำนักงานกฎหมาย เอส อาร์ (SR Law) ซึ่งได้จัดทำ SOP แล้วเสร็จภายในวันที่ 7 มีนาคม 2565 เพื่อเตรียมนำเสนอต่อ คณะ อกปร. และ ปคม. ต่อไป

ในการประชุม ปคม. เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2565 ที่ประชุมซึ่งมีพลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานได้มอบหมายให้กระทรวงแรงงานนำร่างมาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรอง

เบื้องต้น หรือ SOP นำไปปรับปรุงเพิ่มเติมตามข้อสังเกตของคณะกรรมการ ปคม. แล้วนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติไปพลางก่อน เพื่อทดสอบในการปฏิบัติจริงเป็นระยะเวลา 6 เดือน ซึ่ง สล.ศปคร. ได้ดำเนินการ จัดประชุมชี้แจงการนำ SOP ไปใช้ให้กับหน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กรมการจัดการหางาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ในส่วนภูมิภาคทั้ง 76 จังหวัด ผ่านการประชุมออนไลน์ 2 ครั้ง และผ่านการจัดอบรมให้กับ 22 จังหวัดชายทะเล และจัดอบรมในส่วนกลางในปี พ.ศ. 2565 ให้กับเจ้าหน้าที่สำนักงานแรงงานจังหวัด ทั้ง 76 จังหวัด

(1) ประเด็นหรือเรื่องในการมีส่วนร่วม

สำนักงานเลขาธิการศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงานในฐานะเจ้าภาพ ด้านป้องกันในการป้องกันการค้ามนุษย์ในประเทศไทยที่รับผิดชอบและดำเนินการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure: SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้น เพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าอาจเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน มีประเด็นที่ต้องหารือร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่ทำงานมีประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญด้านการป้องกันการการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ซึ่งต้องเข้าใจถึง ข้อบ่งชี้ สัญญาณ พฤติกรรม ที่อาจเป็นสาเหตุของการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน จึงมีประเด็นที่จำเป็นต้องขอรับทราบคำนิยาม คำอธิบาย และตัวอย่างที่สามารถหยิบยกนำไปใช้ในแบบคัดกรองและสามารถปรากฏในชั้นของพนักงานสืบสวนได้ในประเด็น ดังนี้

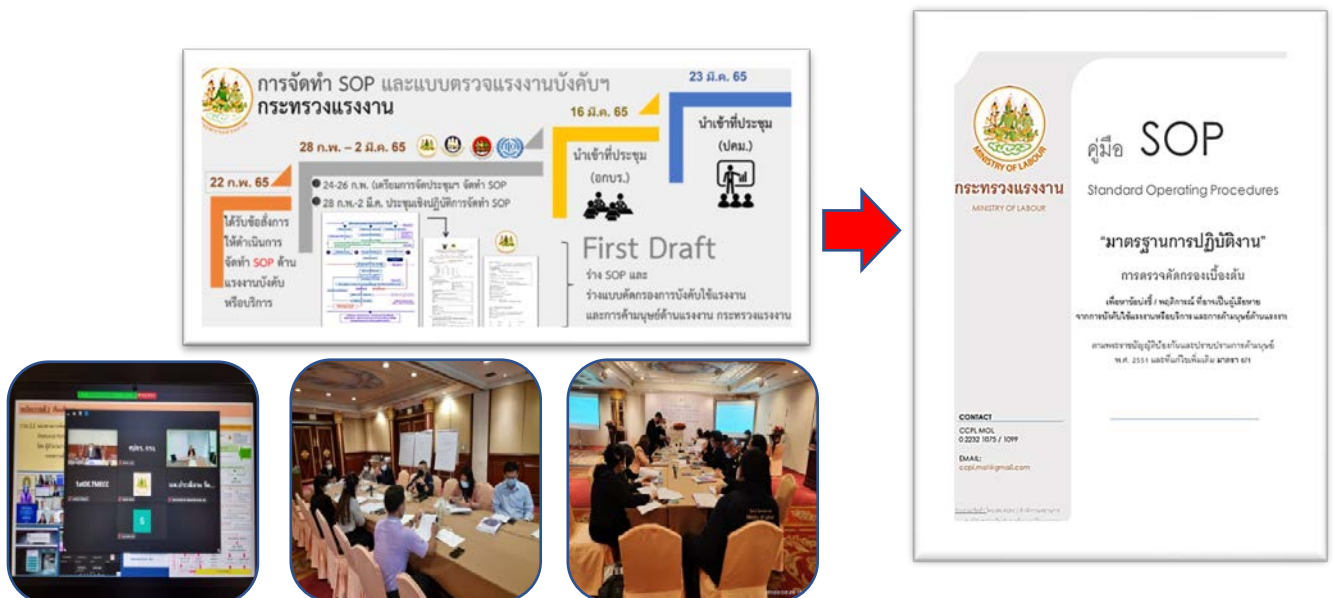
1. ประเด็นความเปราะบางของผู้ที่ถูกสันนิษฐานว่าอาจเข้าข่ายถูกบังคับใช้แรงงาน
2. คำนิยาม การขยายความ คำอธิบาย ข้อบ่งชี้ สัญญาณ พฤติกรรม ที่อาจเป็นสาเหตุของการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

ตัวชี้วัด ของ ILO 11 ข้อ	มาตรา 6/1 ผู้ใดข่มขืนในผู้อื่นให้ทำงานหรือให้บริการโดยวิธีการ อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้
<ol style="list-style-type: none"> 1. ความเปราะบาง 2. การหลอกลวง 3. การจำกัดเสรีภาพในการเดินทาง 4. การถูกโดดเดี่ยวจากสังคม 5. ความรุนแรงต่อร่างกายและความรุนแรงทางเพศ 6. การขู่เข็ญและการข่มขู่ 7. การยึดเอกสารประจำตัว 8. การไม่จ่ายค่าจ้าง 9. แรงงานขัดหนี้ 10. สภาพการทำงานและสภาพการดำรงชีพที่เลวร้าย 11. ชั่วโมงการทำงานล่วงเวลาที่ยาวนาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น 2. ขู่เข็ญด้วยประการใดๆ 3. ใช้กำลังประทุษร้าย 4. ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้ 5. นำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่น มาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ 6. ทำด้วยประการอื่นใดอันมีลักษณะ คล้ายคลึงกับการกระทำความผิดข้างต้น

(2) สรุปข้อมูลของผู้มีส่วนร่วม

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operation Procedure : SOP) การคัดแยกผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน กระทรวงแรงงาน โดย สล.ศปคร. ได้ดำเนินการจัดทำ SOP หรือ มาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้น โดยมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน ร่วมจัดทำและให้ความเห็นตั้งแต่เริ่มต้นการจัดทำ โดยในช่วงแรก (กุมภาพันธ์ 2565) มีหน่วยงานที่ร่วมจัดทำ ดังนี้

- (1) กระทรวงมหาดไทย
- (2) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- (3) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- (4) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
- (5) กรมการจัดหางาน
- (6) สำนักงานเลขาธิการศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน
- (7) มูลนิธิไอเจเอ็ม (International Justice Mission: IJM) และ
- (8) สำนักงานกฎหมาย เอส อาร์ (SR Law)

(3) ผลจากการมีส่วนร่วม

ด้วยมีการตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานร่วมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ มีผลให้กระทรวงแรงงานมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ โดยกำหนดลักษณะการกระทำที่เป็นความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการเพิ่มเติม และให้นิยามที่ชัดเจนว่าหมายถึง การข่มขืนใจให้ผู้อื่นทำงานหรือให้บริการโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเอง หรือของผู้อื่น หรือขู่เชือดด้วยประการใดๆ หรือใช้กำลังประทุษร้าย หรือยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้ หรือนำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ หรือทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขจัดขึ้นได้ นอกจากนี้ได้กำหนดบทลงโทษของการกระทำความผิดกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อป้องกันการบังคับใช้แรงงานหรือบริการในแรงงานกลุ่มเปราะบาง ทั้งแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าว อันเกิดจากการกระทำของนายจ้าง สถานประกอบการ หรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่มีการเอารัดเอาเปรียบแรงงาน และเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงานซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงมีความจำเป็นต้องจัดทำ คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedures: SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้น เพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 6/1 เพื่อใช้เป็นมาตรฐานการปฏิบัติงานร่วมกันสำหรับเจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวงแรงงาน สุดท้ายนี้ สำนักงานเลขาธิการศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า มาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวงแรงงาน พนักงานตรวจ/แรงงานพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อไป

กระทรวงแรงงาน
สำนักงานเลขาธิการ
ศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน
เมษายน ๒๕๖๕

ผลจากมติที่ประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2565 ที่ประชุมซึ่งมีพลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานได้มอบหมายให้กระทรวงแรงงานนำร่างมาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้น หรือ SOP นำไปปรับปรุงเพิ่มเติมตามข้อสังเกตของคณะกรรมการ ปคม. แล้วนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติไปพลางก่อน เพื่อทดสอบในการปฏิบัติจริงเป็นระยะเวลา 6 เดือน

คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน

(Standard Operating Procedure : SOP)

การตรวจคัดกรองเบื้องต้นเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้

สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่า

อาจเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์

ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ

หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ม.6/1)

เมื่อกระทรวงแรงงานได้สั่งการให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงาน 3 หน่วย ประกอบด้วย จัดหางานจังหวัด สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด ทั้ง 76 จังหวัด นำคู่มือและแบบคัดกรอง รบ. 1 ไปดำเนินการในพื้นที่เพื่อคัดกรองหาผู้ที่อาจถูกสันนิษฐานว่าเข้าข่ายเป็นแรงงานบังคับ นั้น ส่วนกลางโดย สล.ศปคร. ก็ดำเนินการในระยะต่อไปคือการปรับปรุงและพัฒนา คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure : SOP) และแบบคัดกรอง รบ. 1 โดยแบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

การปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure: SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้นเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าอาจเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (2565-2566)

ระยะที่ 1

รับฟัง

ระยะที่ 2

ยกร่าง

ระยะที่ 3

แลกเปลี่ยน

ระยะที่ 4

ทบทวน/
ประเมินผล

หลังจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปคม.) ได้เห็นชอบให้กระทรวงแรงงานนำร่างมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้นเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าอาจเป็นผู้เสียหายจากการแสวงประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงานไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติไปพลางก่อน ก่อนนำผลการปฏิบัติมาพิจารณาปรับปรุงต่อไป ปัจจุบัน กระทรวงแรงงานร่วมกับมูลนิธิไอเจเอ็ม (International Justice Mission: IJM) อยู่ระหว่างการทบทวนและปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงานฯ ดังกล่าว ตามแผนการปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงานฯ ที่ได้กำหนดไว้ 4 ระยะ ประกอบด้วย

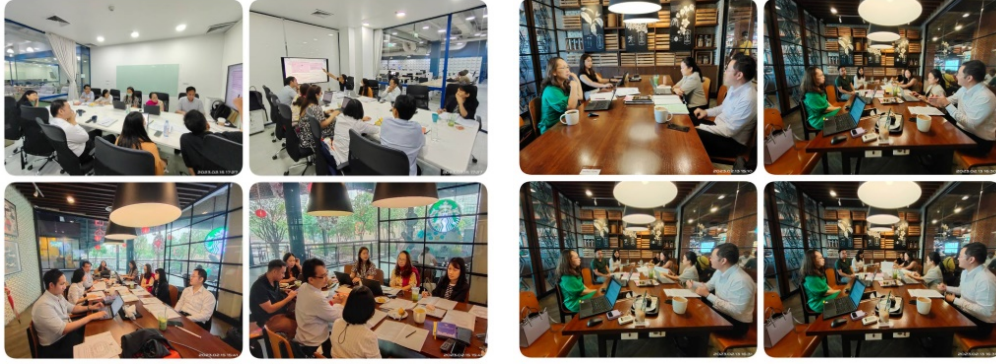
- ระยะที่ 1 การรับฟังปัญหา/อุปสรรค/ข้อเสนอแนะ รวมถึงการส่งเสริมการใช้แบบคัดกรองเบื้องต้นฯ (แบบ รบ. 1) ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่แล้ว จำนวน 3 ครั้ง ประกอบด้วย
 - ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2565 ณ จังหวัดเชียงราย
 - ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2565 ณ จังหวัดชลบุรี
 - ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2565 ณ จังหวัดระนอง

- ระยะที่ 2 การยกร่างมาตรฐานการปฏิบัติงานฯ การตรวจคัดกรองเบื้องต้นแรงงานบังคับเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานในการประชุมเชิงปฏิบัติการในระยะต่อไป ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 23 - 24 มกราคม 2566

- ระยะที่ 3 การแลกเปลี่ยนความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสวงประโยชน์ด้านแรงงาน ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาคเอกชนแล้ว จำนวน 2 ครั้ง ประกอบด้วย
 - ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ณ กรุงเทพมหานคร
 - ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2566 ณ กรุงเทพมหานคร

- ระยะที่ 4 การทบทวนมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565 ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมแล้ว จำนวน 2 ครั้ง ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาปรับปรุงแบบคัดกรองเบื้องต้นฯ (แบบ รบ. 1) และมาตรฐานการปฏิบัติงานฯ (SOP) ให้สอดคล้องกับวิถีปฏิบัติและมีความสมบูรณ์มากขึ้น พร้อมกับการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครเรียบร้อยแล้ว
 - ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 22 - 24 กุมภาพันธ์ 2566
 - ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 23 - 24 มีนาคม 2566

จากการทำงานร่วมกันระหว่าง สำนักงานเลขาธิการศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน และมูลนิธิ IJM ที่ได้จัดทำ เว็ชชอป ร่วมกับภาครัฐ และองค์กรพัฒนาภาคเอกชนหลายๆ หน่วยงาน อาทิ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย สเตลามาริส HRDF Winrock International เป็นต้น จากการทำเว็ชชอปทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคใน 3 จังหวัดในระยะที่ 1 และส่วนกลางในระยะที่ 2 3 และ 4 ที่ได้ร่วมให้ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะจากประสบการณ์และบริบทการป้องกันการค้ามนุษย์ในประเทศไทย เพื่อให้ได้แนวทางการปรับปรุงและพัฒนา มาตรฐานการตรวจคัดกรองที่เหมาะสม สำหรับประเทศไทย โดยสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการทำเว็ชชอป ดังนี้

สรุปประเด็นสำคัญ จากระยะที่ 1 และ ระยะที่ 2

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อซักซ้อมการคัดกรองแรงงานบังคับและค้ำมนุษย์ด้านแรงงาน

1. ข้อเสนอให้มีการปรับแบบฟอร์ม
 - แบบ A เสนอให้เพิ่มแบบฟอร์มรับแจ้งเหตุแบบสั้น, ผนวก รบ.1 เข้าไปในแบบ คม.1 เนื่องจาก รบ.1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับแรงงานบังคับ
 - แบบ B เสนอให้ผนวกแบบ รบ.1 เข้าไปในแบบ คม.1 เนื่องจาก รบ.1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับแรงงานบังคับ
 - แบบ C แบบเดียวใช้ทุกเรื่อง ทุกกรณี ทุกพื้นที่
 - แบบ D ลดรายละเอียดในแบบ รบ.1 และจัดทำรายละเอียดคำอธิบายแนบท้ายแบบฟอร์ม
2. ข้อเสนอว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องกำหนดรูปแบบการทำงานเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการสัมภาษณ์ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือผู้เสียหายที่สงสัยว่าอาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
 - หน่วยงานในสังกัดแรงงาน และ พม. มีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด และประสานงานกันอย่างสม่ำเสมอ
 - หน่วยงานผู้รับแจ้ง จะประสานให้อีกหน่วยงานทราบ (ระหว่างพม.กับแรงงาน) เพื่อหารือและวางแผนการสัมภาษณ์ร่วมกัน โดยแต่ละฝ่ายจะแจ้งข้อเท็จจริงส่วนที่ตนทราบ เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงโดยรวมเท่ากันก่อน จากนั้นจะกำหนดประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์เพิ่มเติม และแบ่งบทบาทว่าใครจะสัมภาษณ์ส่วนใด ซึ่งโดยทั่วไป เจ้าหน้าที่ พม.จะสัมภาษณ์ประเด็นข้อมูลภูมิหลังและการเดินทางมา จากนั้น เจ้าหน้าที่แรงงาน จะสัมภาษณ์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการมาทำงานและการแสวงหาประโยชน์ทางด้านแรงงาน
 - ระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อคัดกรองผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่แรงงานจะนั่งโต๊ะเดียวกันกับเจ้าหน้าที่ พม. เพื่อรับฟังข้อเท็จจริงจากผู้ที่ยังอาจเป็นผู้เสียหายฯ พร้อมกัน เพื่อลดการถามคำถามเดิมซ้ำ
 - เมื่อสัมภาษณ์ผู้ที่ยังอาจเป็นผู้เสียหายฯ แล้วเสร็จ หากพบว่าเข้าข่ายฐานค้ามนุษย์ จะมีการนัดหมายประชุมร่วมกับทีมสหวิชาชีพอีกครั้งหนึ่ง โดยเจ้าหน้าที่ พม. จะเป็นผู้ประสานงานหลัก และเป็น case manager ส่วนเจ้าหน้าที่แรงงานจะดำเนินการส่วนการเรียกร้องและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ที่บุคคลนั้นควรได้รับตามกฎหมาย รวมถึงจัดบริการที่เหมาะสม เช่น บริการเปลี่ยนนายจ้างสำหรับบุคคลต่างด้าว บริการจัดหางานสำหรับผู้ประสบภัยทำงาน บริการเรียกค่าจ้างค้างจ่าย เป็นต้น
3. มีข้อสังเกตว่า แบบฟอร์ม รบ.1 มีความละเอียดในเชิงการสัมภาษณ์เฉพาะกรณีแรงงานบังคับหรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน มากกว่า คม.1 จึงไม่สมควรใช้เพื่อ “คัดกรอง” แต่สมควรเป็นแบบฟอร์มแนบท้ายแบบ คม.1
4. มีความเห็นที่ตรงกันของผู้ปฏิบัติงานว่าแบบ รบ.1 ช่วยให้เจ้าหน้าที่มีกรอบการสัมภาษณ์และสามารถสัมภาษณ์กรณีแรงงานบังคับหรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงานได้ดียิ่งขึ้น
5. มีข้อสังเกตว่า แม้การสัมภาษณ์คัดกรองตามแบบ รบ.1 หรือการตรวจแรงงานเป็นประจำที่ทำเรือ แทบไม่พบแรงงานบังคับหรือปัญหาเกี่ยวกับการจ้างแรงงานในระหว่างสัมภาษณ์หรือตรวจแรงงาน แต่พบว่ามีความเสี่ยงที่ทุกซ์ที่สำนักงานหรือมีรายงานข่าวเกี่ยวกับการใช้แรงงานมากขึ้น เนื่องจากตัวแรงงานเองและบุคคลที่เกี่ยวข้องคุ้นเคย รู้จัก ทราบบทบาทของเจ้าหน้าที่ และรู้ที่ตั้งสำนักงาน ทำให้กล้าเข้ามาปรึกษาหรือร้องทุกข์ต่อพนักงานตรวจแรงงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมากขึ้น

6. มีข้อสังเกตว่าการปฏิบัติหน้างาน เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น สามารถช่วยคัดกรองได้ เช่น กรอมน. ตรวจคนเข้าเมือง นรข. ตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ให้บริการทั่วไปด้านหน้าของกระทรวงแรงงานหรือของ พม.ฯ ที่จำเป็นต้องมีแบบฟอร์มเฉพาะ กระดาษ และเหมาะสม เพื่อให้เจ้าหน้าที่เหล่านั้นสามารถรู้ข้อบ่งชี้และช่วยคัดกรองได้อย่างรวดเร็ว ในระหว่างการให้บริการหรือปฏิบัติงานในภารกิจทั่วไป
7. มีข้อสังเกตว่าการตรวจแรงงานประมงทะเล ณ ท่าเรือ ใช้แบบฟอร์ม สจร. แบบเดียวกันทั่วประเทศ ลงข้อมูลในระบบ Fishing Info และมีกลไกการรายงานเหตุไปยังหัวหน้าศูนย์ PIPO ทำให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับ ทำให้เห็นภาพรวมทั้งประเทศ และเห็นข้อมูลเฉพาะของเรือประมงแต่ละลำ ที่ปรากฏรายละเอียดการตรวจแต่ละครั้ง ทำให้เจ้าหน้าที่ใช้ข้อมูลร่วมกันได้ทั่วประเทศ เพื่อติดตามผลหรือวางแผนการตรวจได้ เป็นระบบและกลไกที่ควรพิจารณาให้มีสำหรับแรงงานและสถานประกอบการภาคปกติด้วย
8. ความเข้าใจต่อขอบเขตของ 6/1 กับ 6 ที่ยังมีไม่เพียงพอ ทำให้เจ้าหน้าที่ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน และมีความเห็นแย้งกันมากในระหว่างปฏิบัติงาน
9. ขอบเขตการสัมภาษณ์ กรณีบุคคลหลบหนีเข้าเมือง ที่ยังมีข้อเห็นแย้งเกี่ยวกับสัญญาณบ่งชี้ที่จำเป็นต้องมีการสัมภาษณ์เพื่อคัดกรองหรือไม่ โดยส่วนใหญ่จึงมีการสัมภาษณ์ก่อน โดยทีมผู้ปฏิบัติงานทั้งของ พม. และแรงงาน ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางและการทำงาน รวมทั้งขาดแคลนบุคลากร
10. ปัญหาสำคัญของการสัมภาษณ์เพื่อคัดกรองหรือตรวจแรงงาน คือ ขาดแคลนล่ามสื่อภาษา หรือมีจำนวนไม่เพียงพอต่อปริมาณแรงงานที่ควรได้รับการสัมภาษณ์หรือได้รับการตรวจ หน่วยงานของรัฐ เช่น สำนักงานจัดหางาน หรือสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด ประกันสังคมจังหวัดฯ มีการประกาศจัดจ้าง ก็ไม่มีผู้สมัคร เนื่องจากค่าจ้างของราชการต่ำกว่าค่าจ้างของผู้ประกอบการภาคเอกชน ซึ่งเจ้าหน้าที่มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น ด้วยการขอใช้ผู้แปลภาษาของบริษัทอื่น เพื่อมาสัมภาษณ์แรงงาน/ลูกจ้างของสถานประกอบการเป้าหมาย แม้จะเป็นการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น แต่พบว่าผู้ประกอบการซึ่งเป็นนายจ้างของล้ามนั้นก็ไม่เต็มใจ เนื่องจากทำให้ล้ามนคนดังกล่าวต้องลา/ขาดงาน อีกทั้ง ไม่สามารถทดสอบหรือทวนสอบความรู้ความเข้าใจของล้ามนว่าเข้าใจและสื่อสารได้อย่างเที่ยงตรงหรือไม่ด้วย
11. ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการไม่อนุญาตให้เข้าไปในสถานประกอบการหรือที่ทำงาน
12. บางพื้นที่ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้างานและผู้บริหารระดับจังหวัด ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานตามกระบวนการ NRM ในขณะที่บางจังหวัด มีความรู้เบื้องต้น พยายามดำเนินการ ก็พบว่าติดปัญหาหลายประการ อาทิ การเบิกจ่ายงบประมาณที่ไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขเวลาในการปฏิบัติการ, ความเข้าใจเกี่ยวกับการมอบหมายบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่, ข้อสั่งการที่ขาดรายละเอียด ทำให้ไม่มั่นใจในทางปฏิบัติว่าจะถูกต้องและปลอดภัยเพียงพอสำหรับเจ้าหน้าที่หรือไม่ เช่น การให้เจ้าหน้าที่แรงงานเป็นผู้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน หรือการให้เจ้าหน้าที่แรงงานเป็นผู้บริหารจัดการรายกรณี, การร้องขอให้มีการเปิดศูนย์คัดกรองคัดแยกที่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นต้น

สรุปประเด็นสำคัญ จากระยะที่ 3 และ ระยะที่ 4
จากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อซักซ้อมการคัดกรองแรงงานบังคับและค้ำมนุษย์ด้านแรงงาน
เปรียบเทียบมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP)

ฉบับปี 2565	ฉบับปรับปรุง	หมายเหตุ
คำนำ	คำนำ	-
กิตติกรรมประกาศคณะทำงาน	กิตติกรรมประกาศคณะทำงาน	-
รายชื่อหน่วยงาน	รายชื่อหน่วยงาน	-
1. ความแตกต่างระหว่าง “การใช้แรงงาน” และ “การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ”	1. นิยาม (การใช้แรงงาน การละเมิดสิทธิแรงงาน การบังคับใช้แรงงาน บังคับใช้แรงงานเด็ก ค้ำมนุษย์ด้านแรงงาน)	(ข้อ 2.2 เดิม) (ภาคผนวก (3) เดิม)
2. การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	2. ความแตกต่างของแต่ละประเภท	(ข้อ 1. เดิม)
2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	2.1 ความแตกต่างระหว่างการใช่แรงงานและแรงงานบังคับ	(ข้อ 1. เดิม)
2.2 นิยาม	2.2 การพิจารณาความแตกต่างระหว่างคดีแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์	(ภาคผนวก (5) เดิม)
2.3 ตัวชี้วัด ข้อบ่งชี้/พฤติกรรม		
3. ขั้นตอนการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้นเพื่อหาข้อบ่งชี้/พฤติกรรมที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ำมนุษย์ด้านแรงงาน	3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเภท	(ข้อ 2.1 เดิม)
4. ตารางมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure : SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้นเพื่อหาข้อบ่งชี้/พฤติกรรม ที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ำมนุษย์ด้านแรงงาน	4. ตัวชี้วัด ข้อบ่งชี้/พฤติกรรม	(ข้อ 2.3 เดิม)
	4.1 ILO	(ข้อ 2.3 เดิม)
	4.2 ASEAN 2018	(ข้อ 2.3 เดิม)
	4.3 อื่นๆ	(ข้อ 2.3 เดิม)
	5. สัญญาณบ่งชี้ (alert sign) สิ่งบ่งชี้ (Indicators) การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ำมนุษย์	เพิ่มเติม
	6. Flowchart (ขั้นตอนการปฏิบัติงาน)	(ข้อ 3. เดิม)

ฉบับปี 2565	ฉบับปรับปรุง	หมายเหตุ
	6.1 NRM	(ข้อ 3. เดิม)
	6.2 SOP	(ข้อ 3. เดิม)
	7. ตารางมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure : SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้นเพื่อหาข้อบ่งชี้/พฤติกรรม ที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน	(ข้อ 4. เดิม)
	7.1 การรับแจ้งเหตุ	เพิ่มเติม
	7.2 การตรวจคัดกรอง	เพิ่มเติม
	7.3 การคัดแยก	เพิ่มเติม
	7.4 การคุ้มครอง	เพิ่มเติม
	8. การจัดเก็บ รวบรวม ส่งต่อข้อมูล	เพิ่มเติม (ภาคผนวก (4) เดิม)
ภาคผนวก	ภาคผนวก	
(1) แบบ รบ.1	(1) แผนผังแนวทางการให้ความช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศ	เพิ่มเติม
(2) คำอธิบายแบบ รบ.1	(2) แผนผังแนวทางการให้ความช่วยเหลือคนไทยในประเทศ	เพิ่มเติม
(3) การพิจารณาความแตกต่างระหว่างคดีแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์	(3) แผนผังแนวทางการให้ความช่วยเหลือคนต่างด้าวในประเทศ	เพิ่มเติม
(4) การรวบรวมพยาน/หลักฐานที่เกี่ยวข้อง	(4) แบบแจ้งเบาะแส	เพิ่มเติม
(5) ข้อสังเกต	(5) แบบ รบ.1	(ภาคผนวก (1) เดิม)
	(6) คำอธิบายแบบ รบ.1	(ภาคผนวก (2) เดิม)
	(7) แบบ คม.1	เพิ่มเติม
	(8) เทคนิคการสัมภาษณ์คัดกรองเบื้องต้น (PEACE Model)	เพิ่มเติม
	(9) ตัวอย่างของสัญญาณบ่งชี้ (alert sign) สิ่งบ่งชี้ (Indicators) การบังคับใช้แรงงานหรือบริการและการค้ามนุษย์	เพิ่มเติม
	(10) แนวทงในการสัมภาษณ์คัดกรองที่คำนึงถึงบาดแผลทางด้านจิตใจ (Trauma Informed Care : TIC)	เพิ่มเติม

ฉบับปี 2565	ฉบับปรับปรุง	หมายเหตุ
	(11) แนวทางในการขอเปิดศูนย์บูรณาการคัดแยก ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค	เพิ่มเติม
	(12) แนวทางในการบริหารจัดการรายกรณี แรงงานบังคับ	เพิ่มเติม
	(13) การรวบรวมพยาน/หลักฐานเบื้องต้นที่เกี่ยวข้อง	เพิ่มเติม
	(14) แบบฟอร์มในการรายงานข้อมูล	เพิ่มเติม
	(15) กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (QR Code)	เพิ่มเติม

(4) การนำผลจากการมีส่วนร่วมไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการ

ผลจากการมีส่วนร่วม จากการประกาศใช้ คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure : SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้นเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน การจัดประชุมเชิงขอปรึกษาร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย และจากผลสรุปที่ได้จากการทำเว็ทชอปตั้งแต่วันที่ 1 ระยะเวลาที่ 2 ระยะเวลาที่ 3 และระยะเวลาที่ 4 สำนักงานเลขาธิการศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงานได้จัดทำ

โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการทบทวนมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565 กลุ่มเป้าหมายจำนวน 90 คน จำนวน 1 ครั้ง เป็นระยะเวลา 2 วัน ในระหว่างวันที่ วันที่ 23-24 มีนาคม 2566 ณ โรงแรมดิเอ็มเมอรัลด์ กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อทบทวนมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure: SOP) เพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน
2. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. ๒๕๖๕

เป้าหมายการดำเนินการ (ผลผลิตโครงการ : ตัวชี้วัด)

ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ประกอบด้วยผู้บริหารหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน เจ้าหน้าที่สำนักงานแรงงานจังหวัด เจ้าหน้าที่หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน วิทยากร และเจ้าหน้าที่โครงการ รวมทั้งสิ้น ๙๐ คน/ครั้ง)

วิธีการดำเนินการ

ประชุมเชิงปฏิบัติการทบทวนมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. ๒๕๖๕ ระยะเวลา ๒ วัน โดยมีกรอบเนื้อหาของโครงการฯ ดังนี้

๑. การบรรยายหัวข้อ “นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบังคับใช้แรงงานหรือการบริการและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน”

๒. การอภิปรายหัวข้อ “แนวทางการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM)”

๓. การบรรยายหัวข้อ “แนวทางการดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติฯ (NRM)”

๔. การแบ่งกลุ่มเพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ “การปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติฯ (NRM)”

ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ผลลัพธ์โครงการ)

๑. ร่างมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure: SOP) เพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ฉบับปรับปรุง

๒. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. ๒๕๖๕

ทั้งนี้ ผลที่ได้จากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการทบทวนมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. ๒๕๖๕ รวบรวมประเด็นปัญหา อุปสรรคได้ ดังนี้

ปัญหาอุปสรรค
- ขาดล่ามโรฮีนจา กัมพูชา เมียนมา
- ลูกจ้าง/แรงงานไม่ตอบ เพราะเกร็งนายจ้าง
- ขาดงบประมาณกรณีแรงงานเป็น case manager
- ไม่มีแบบสัมภาษณ์นายจ้าง
- คำถามลึกเกินไป
- เคสเข้ามาจำนวนมาก ใช้ รบ.๑ ได้ไม่ครบ
- เจ้าหน้าที่ไม่มีบัตรตรวจแรงงาน/บัตรพนักงานเจ้าหน้าที่
- นายจ้างไม่ให้ความร่วมมือ
- การเบิกเบี้ยเลี้ยงล่ามเบิกไม่ได้
- ไม่มีสื่อออนไลน์ให้ศึกษา Case NRM
- ขาดการบูรณาการในพื้นที่ (กักขังข้อมูล)
- แบบ รบ.๑ ไม่เหมาะสมกับการออกตรวจแรงงานในเรือประมงกลางทะเลประกอบด้วยแบบตรวจมีหลายหน้า
- ในการสัมภาษณ์ไม่มีล่ามประจำ ณ สำนักงานแรงงาน การใช้ล่ามจึงต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ซึ่งบางครั้งล่ามที่ทำการประสานติดภารกิจไม่สามารถร่วมออกตรวจได้
- ปัญหาการค้ามนุษย์เกิดขึ้นได้ตลอด ๒๔ ชม. แต่เจ้าหน้าที่ออกตรวจได้เฉพาะในเวลาราชการ จึงแก้ไขปัญหาได้เพียงบางส่วน
- การโยกย้ายหรือเปลี่ยนงานบ่อยทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านการค้ามนุษย์ไม่ต่อเนื่อง

- บุคลากรไม่เพียงพอ
- อยากรู้ว่าอำนาจ บทบาท หน้าที่ของกระทรวงแรงงานในการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการถูกบังคับใช้แรงงานว่ามีอะไรบ้าง ช่วยเหลือด้านใดบ้าง
- การใช้ล่ามในการคัดกรอง คัดแยก บางจังหวัดไม่มีล่ามที่ขึ้นทะเบียน และไม่แยกหน้าที่ให้ชัดเจนว่าใครจะต้องหาล่าม บางครั้ง พมจ./ตม. จะให้กระทรวงแรงงานพาล่ามไปด้วย
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดยังไม่รู้กระบวนการทำงานตาม NRM จึงอยากจะมีให้มีการซักซ้อมทำความเข้าใจให้ชัดเจนมากขึ้น
- บางจังหวัดไม่ค่อยมี สปก.กลุ่มเสี่ยง อยากให้จัดสรรงบประมาณให้จังหวัดที่ สปก.กลุ่มเสี่ยงมากกว่า
- ไม่ทราบแนวทางการเป็น CM ตามมาตรา ๖/๑
- หากเป็น CM ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการดูแลผู้เสียหาย หน่วยใดเป็นผู้รับผิดชอบ ขั้นตอนเป็นอย่างไร
- ขอรับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ (ฝ่ายชาย) พนักงานตรวจจาก ศปคท.ในการออกตรวจตอนกลางคืน เนื่องจากเจ้าหน้าที่สำนักงานแรงงานจังหวัดส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง
- ศูนย์บูรณาการฯ บางจังหวัดยังไม่มีความพร้อมเรื่องของสถานที่ คนดูแล งบประมาณ

ข้อเสนอแนะ

- สป.ควรมีล่ามกลางที่ สจร.เรียกใช้ได้
- ส่วนที่ ๒ ควรเพิ่มเข้ามาตามมติ ครม. มาทำงานตาม มาตรา ๖๔ (ตามฤดูกาล)
- ส่วนที่ ๑ สัญชาติควรว่างไว้
- ส่วนที่ ๑ ตัดชื่อเล่นออก
- เอกสารประจำตัวควรเพิ่มช่อง
- ควรเอาข้อ ๑-๒ เดิมไว้
- เพิ่มจำนวนแรงงาน....คน แยกรายสัญชาติ
- ควรจ้างล่ามประจำสำนักงาน
- ควรตัดคำถามข้อมูลนายจ้าง/ข้อมูลผู้ชักชวน
- ๔.๒ ควรเพิ่ม พ.ร.บ.ประกันสังคม
- เพิ่มเต็มวัตถุประสงค์ในการเข้ามาในราชอาณาจักร (ข้อ ๒.๑)
 - ทำงาน อื่น ๆ ระบุ
- ข้อ ๓.๔ การยึดเอกสารแบบเดิม
- ข้อ ๔.๓ ควรเพิ่มช่อง ต่างตัวผิดกฎหมาย/เด็ก/คนไทย
- เพิ่มคนทำงาน พนักงาน ข้าราชการ
- สร้างระบบสถิติของการคัดกรองพร้อมเผยแพร่
- ทำแบบ รบ. ๑ เป็นแอปพลิเคชัน
- แบบ รบ. ๑ ควรมี ๒ ภาษา เป็นภาษาที่แรงงานเข้าใจ

- ควรเพิ่มระบบเหตุการณ์ข้อมูลทั่วไปเบื้องต้น เช่น
 - ข้อมูลจำนวนลูกจ้างของสถานประกอบการ
 - ข้อมูลเหตุการณ์ เช่น การกระทำผิดของสถานประกอบการ
- ส่วนที่ ๒
 - ข้อ ๒.๑ เห็นควรระบุสถานที่การเข้ามาทางช่องทางธรรมชาติ
 - ควรระบุนายหน้า ผู้นำพาเข้ามา เช่น เบอร์โทรศัพท์
- จัดทำเนียบเครือข่ายในพื้นที่
- สร้างระบบแจ้งเบาะแสที่ปลอดภัยและไม่ระบุตัวตนผู้แจ้ง
- เรื่องอัตราดอกเบี้ยตามข้อ ๓.๕ (๔) ควรนำช่องคำว่า “ตามกฎหมายกำหนดและเกินกว่ากฎหมายกำหนดการ” ออก
- ประเภทการอนุญาตทำงานควรระบุให้ชัดเจน เช่น ตามมติ ครม.
- ส่วนของสัญญา ให้เพิ่ม บุคคลผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียน
- ทำสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น คลิปวิดีโอ Case study
- เผยแพร่องค์ความรู้ KM
- เพิ่มแบบฟอร์มด้านแรงงานสำหรับ NRM ทุกขั้นตอน ๔ ชั้น เพื่อเป็นแนวทางเดียวกันสำหรับผู้ปฏิบัติ
- ส่วนกลางควรมีคลินิกปรึกษาหารือ กรณีพื้นที่เข้ากระบวนการ NRM
- ควรเพิ่มเงินรางวัลตอบแทนพิเศษให้เจ้าหน้าที่เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ กรณีเข้าสู่ NRM
- ควรรับผิดชอบการจัดทำแนวปฏิบัติในการใช้เงินงบกลาง
- จัดจ้างบุคลากร
- ควรจัดทำคู่มือปฏิบัติงานของสำนักงานปลัดกระทรวงให้ชัดเจน
- ควรอบรมการคำนวณชดเชยให้กับเจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาคทุกคน
- ส่วนกลางรวบรวม Case ทั้งหมด เพื่อให้ทุกจังหวัดได้ศึกษา
- ข้อ ๓ ศูนย์บูรณาการคัดแยกที่ระบุให้กระทรวงแรงงานมีหน้าที่เช่นเดียวกับ พม. เห็นควรให้ พม. เป็นผู้รับผิดชอบ
- คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการภายใต้ศูนย์การป้องกันการบังคับใช้แรงงานฯ ควรแต่งตั้งเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจริง ๆ เพื่อองค์คณะไม่มากเกินไป
- คำสั่งแต่งตั้งศูนย์ปฏิบัติการฯ และแต่งตั้งคณะกรรมการภายใต้ศูนย์ฯ ในตัวคำสั่งฯ ที่จะทำใหม่น่าจะมีการระบุ ว่า “ขอยกเลิกคำสั่งเดิมฯ ปี ๕๘ เนื่องจาก.....และเห็นควรจัดทำคำสั่งใหม่ ดังต่อไปนี้”
 - ๑.
 - ๒.
 - ๓.
- ควรจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานภายใต้คำสั่งศูนย์ปฏิบัติการฯ และแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยมีแรงงานจังหวัดเป็นหัวหน้าคณะทำงาน และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ลงนามในคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน
- สนับสนุนให้มีการปรับคำสั่งใหม่ แต่ด้วยจังหวัดอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายความมั่นคง บางจังหวัดอยู่ภายใต้ฝ่ายเศรษฐกิจ หากร่างคำสั่งที่ส่วนกลางระบุ โดยใช้คำว่าหรือ อาจส่งผลให้มีปัญหาในการจัดทำคำสั่ง

เสนอผู้ว่าราชการจังหวัด กรณีรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่กำกับดูแลกระทรวงแรงงานและฝ่ายความมั่นคงเป็นคน
ละท่านกัน ขอเสนอให้ได้อย่างใดอย่างหนึ่งพิจารณาว่าเหมาะสม

ผู้แทนหน่วยงานราชการที่จะเพิ่มในคณะกรรมการควรมีบัญชีรายชื่อผู้แทนหน่วยงานให้จังหวัดเลือก

จากประเด็น ปัญหา อุปสรรค ที่ได้รับการจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการจะรวบรวมและนำไปปรับปรุง พัฒนา คู่มือ
มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure : SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้นเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้
สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้า
มนุษย์ด้านแรงงาน และแบบ รบ.1 เพื่อจัดทำรูปแบบที่สมบูรณ์เสนอต่อ คณะอนุกรรมการป้องกันการบังคับใช้แรงงานและ
การค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานเป็นประธาน และ เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปปม.) ที่มีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานพิจารณาให้ความเห็นชอบคู่มือมาตรฐานการ
ปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure : SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้นเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มี
เหตุอันควรสงสัยได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ด้าน
แรงงาน และแบบ รบ.1 ต่อไป

ข้อมูล ๐30 โดย
สำนักงานเลขาธิการ
ศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน
02 232 1075/1099